

بررسی و تحلیل رأی وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عالی کشور مبنی بر: آنی بودن جرم تغییر غیرمجاز کاربری اراضی زراعی و شمول مرور زمان بر آن

رقیه فراهانی^۱

چکیده:

تقسیم‌بندی جرایم از حیث طول زمان ارتکاب جرم، از جمله موضوعات مورد بحث در بین علمای حقوق و قضات است و در تعیین مصادیق این تقسیم‌بندی، همواره اختلاف نظر و تشتت آرا وجود داشته است. این اختلاف نظر در عمل موجب شده است که آراء متفاوتی از سوی شعب مختلف دادگاهها صادر شود. نمونه‌ای از آن که در زمان تدوین این مقاله بحث روز محافل حقوقی است، تعیین آنی یا مستمر بودن جرم «تغییر غیرمجاز کاربری اراضی زراعی موضوع ماده ۳ قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغها» است. هیأت عمومی دیوان عالی کشور در تاریخ ۳۱ خرداد ماه ۱۴۰۱ با صدور رأی وحدت رویه‌ای در این زمینه و با آنی دانستن بزه تغییر کاربری اراضی به این اختلاف‌نظرها در بین دادگاهها پایان داد. در این مقاله رأی مذکور از دیدگاههای مختلف مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته و به این رأی، انتقاداتی وارد کرده است. مطابق نتایج حاصل از این تحقیق، اگر چه نتیجه رأی وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عالی کشور مبنی بر شمول مقررات مرور زمان از تاریخ پایان عملیات تغییر کاربری، امری قابل قبول است، اما بر آن بخش از رأی مبنی بر آنی دانستن جرم تغییر کاربری اراضی ایراد جدی وارد است. یکی از مهمترین دلایل این ایراد عدم توجه این رأی به مصادیق تغییر کاربری که در عرف رایج است و در مقررات پیش بینی شده است. مصادیق تغییر کاربری، اقداماتی هستند که انجام دفعه و لحظه‌ای آنها امکان‌پذیر نیست و مستلزم طی مدت زمانی ولو کوتاه است. در این مقاله ضمن ارائه تعریفی از انواع جرم از حیث زمان وقوع، دیدگاههای مختلف در خصوص تطبیق جرم تغییر کاربری اراضی - موضوع رأی وحدت رویه دیوان عالی کشور - بر هر یک از این جرایم مطرح شد و در یک جمع‌بندی کلی، می‌توان گفت: جرم تغییر کاربری اراضی، جرمی مستمر است و در بستر زمان تحقق می‌یابد و از تاریخ قطع استمرار (پایان عملیات تغییر کاربری اراضی) مشمول مرور زمان است.

کلیدواژه‌ها: جرم آنی، جرم مستمر، جرم استمرار یافته، مرور زمان، تغییر کاربری اراضی